

25. 10. 2005

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úskalí sázek a her

Není nijak neobvyklé, že lidský rod obecně často tendoval k riskantním činnostem, zahrnující zajisté i různé sázky a hry. Sázení a hry jsou patrně staré jak lidstvo samo a nelze jim upřít jistý společenský význam, proto mají normativní odezvu i v rovině právní. Je však dobré vědět, že ne všechny vztahy z oblasti sázek a her jsou předmětem právní úpravy a je jim poskytována ochrana, neboť ne vždy je patrný obecný zájem na jejich regulaci.

Legální definici sázky a hry v našem právním řáde nenajdete, proto je nutné vycházet z jejich charakteristických znaků. Občanský zákoník sice uvádí v hlavě osmnácté sázku a hru jako jeden ze smluvních typů, ale samotné pojmy těchto neupravuje, pouze některé jejich právní následky.

Tento smluvní typ, zařazený do ObčZ s účinností od 1. 1. 1992, je přiřazován k tzv. smlouvám odvážným, protože při hře a sázce závisí existence nebo rozsah závazku jedné strany na náhodě nebo předem neznámé okolnosti, popř. události, uvedené provozovatelem hry nebo sázky v předem stanovených herních podmínkách. Přitom každá ze stran má naději na výhru stejně jako na ztrátu.

Sázku lze chápat jako právní vztah vznikající na základě smlouvy o sázce. Může být jednostranná i dvoustranná. Při jednostranné sázce slibuje jedna strana druhé plnění v případě, jestliže z protichůdných tvrzení stran vyplyne, že tvrzení slibující je nepravdivé (popř. tvrzení druhé z nich je pravdivé). Dvoustranná sázka je smlouva, při které si obě ze stran navzájem slibují plnění pro případ, že se tvrzení některé z nich ukáže nepravdivým. Pojmovým znakem sázky jsou tedy rozporná tvrzení stran o tom, zda určitá skutečnost existovala, existuje či zda nastane, přičemž základ spornosti tkví v nevědomosti stran o předmětné skutečnosti.

Hra může být taktéž jednostranná i dvoustranná. Při jednostranné slibuje jedna strana druhé straně plnění závislé na výsledku hry, která se hraje podle určitých pravidel. U dvoustranné (vícestranné) se hry navíc aktivně účastní více stran. Na rozdíl od sázky předpokládá hra určitou činnost stran (fyzickou nebo duševní, typicky sport). Podmínkou platnosti hry je zachování stanovených nebo dohodnutých pravidel. Podle míry ovlivnitelnosti výsledku se rozlišují především hazardní hry. Jiný druh her představují tzv. spotřebitelské hry. Občanský zákoník k sázce a hře navíc přiřazuje a za ně považuje i **los**, což je zpravidla papír dokládající uzavření smlouvy o sázce nebo hře, která zakládá oprávnění, popř. nárok svého držitele na převzetí případné výhry.

Z těchto pojmů vychází a s nimi pracuje především zákon č. [202/1990 Sb.](#), o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, pro něhož mají meritorní význam, a který představuje základní právní úpravu oblasti sázek a her. Ale jak již bylo uvedeno, nikoliv komplexně, nýbrž pouze některými právními důsledky se zabývá i občanský zákoník v ust. §§ 845 až 846, a to konkrétně nároky z výher ze sázek a her. Zvláštností v této souvislosti je, že ačkoliv nepochybně sázka a hra vzniká uzavřením smlouvy, kogentní ustanovení zákona pro tento typ smlouvy stanoví zákaz vymáhání výher ze sázek a her prostřednictvím soudu, jakož i zákaz vymáhání pohledávek z půjček poskytnutých vědomě do sázky nebo hry, pokud nejde o výherní podnik, který provozuje stát nebo který byl úředně povolen. Jedná se o tzv. *naturální obligace*, kdy uvedené pohledávky jsou sice platné, nikoliv však žalovatelné a nelze je ani platně zajistit. Jinými slovy, právo k pohledávce existuje, chybí však vynutitelnost prostřednictvím soudu. Tyto pohledávky lze však splnit dobrovolně a jejich splněním nevzniká bezdůvodné obohacení.

Účinná soudní ochrana je naopak poskytována v oblastech, kde se při realizaci sázek a her (losu) projevuje státní ingerence či dohled, což má další významný dopad zejména v daňovém právu - u výherních podniků provozovaných státem nebo který byl úředně povolen. Z nich naopak vznikají žalovatelné pohledávky, které mohou být i platně zajištěny. To se vztahuje především k provozu různých kasin, hracích automatů, dostihového sázení, kursových sázek na výsledky sportovních utkání, Sportky apod. Podrobné podmínky pro povolení her a sázek a jejich provozování obsahuje zák. č. [202/1990 Sb.](#), o loteriích a jiných podobných hrách (loterijní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Hlava osmnáctá občanského zákoníku je rozsahem zanedbatelná, proto i vztahující se judikatura není bohatá. V soudní praxi se však vyskytlo několik zajímavých případů řešících spory, za jakých okolností a kdy jsou, či nejsou výhry dosažené na výherních hracích přístrojích (tzv. automatech) soudně vymahatelné. Jednak je pro existenci

nároku z výhry rozhodující, zda jí bylo dosaženo na úředně povoleném hracím automatu, nebo automatu, jehož provoz nebyl úředně povolen, tedy střet režimů § 845 odst. 1 a § 846 ObčZ. Přičemž nehraje žádnou roli, že v důsledku zavinění na straně provozovatele (žalovaného), který nepostupoval dle zákona a uvedl výherce (žalobce) v omyl, že hraje na povoleném automatu, se výhra stala naturální obligací, jejíž vymahatelnost žalobce mylně předpokládal. Snahy soudu první instance prolomit tvrdost kogentního ust. § 845 aplikací dobrých mravů dle § 3 ObčZ, a vyhovět tak žalobci, neakceptoval soud odvolací, který upřednostnil nevymahatelnost výhry v důsledku absence povolení k provozu. Hrubá disproporce ve faktickém výsledku v důsledku jednoznačného zavinění žalovaného byla částečně odstraněna nepřiznáním náhrady nákladů řízení úspěšnému žalovanému ¹⁾. Z toho plyne ponaučení: Hrajte jen na těch automatech (když už chcete hrát), o nichž bezpečně víte, že je jejich provoz úředně povolen, aby se na případné výhry nepoužilo ust. § 845...! Pomoci k tomu má i ust. § 18 odst. 6 zák. loterijního zákona, kdy je provozovatel povinen na viditelném místě označit automat známkou osvědčující řádné povolení. Z druhého judikátu vyplývá, že pro vyjasnění otázek vymahatelnosti výhry dosažené na výherním automatu, na jejíž výplatu byl uplatněn nárok u soudu, je rozhodující existence úředního povolení na provoz zmíněného automatu. A naopak skutečnost, že přístroj není obsluhován přímo jeho provozovatelem a že ten, v jehož provozovně je umístěn, není jeho provozovatelem ve smyslu loterijního zákona, ač jsou výhry vypláceny z jeho prostředků a on sám je pouze nájemcem těchto automatů, není pro otázku vymahatelnosti výhry prostřednictvím soudu rozhodující ²⁾.

Sázky a hry jsou reflektovány i veřejným právem, kde kromě regulace prostřednictvím jiných právních odvětví poskytuje ochranu vybraným vztahům z oblasti sázek a her i trestní právo. Trestní zákon prohlašuje za trestný čin dva případy provozování her a sázek.

· Jde jednak o zvláštní formu neoprávněného podnikání v podobě tr. činu **neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry** podle § 118a TrZ, jehož se dopustí ten, kdo neoprávněně (tedy bez příslušné licence nebo nad její rámec) provozuje loterii nebo podobnou sázkovou hru ve smyslu zák. č. [202/1990](#) Sb. Pachatel by ji jinak mohl provozovat, kdyby měl příslušné oprávnění. Týká se to zejména případů tzv. černého sázení, tj. provozování sázkové kanceláře, vybírání sázek na dostizích černými bookmakery apod. Uvedená skutková podstata tedy chrání vztahy upravené loterijním zákonem. Narozdíl od neoprávněného podnikání není vyžadován větší rozsah činnosti.

· Druhým případem je tr. čin **provozování nepoctivých her a sázek** podle § 250c TrZ, který spáchá ten, kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům. Zde na rozdíl od předchozího případu jde o hru nespádající pod zák. č. [202/1990](#) Sb., neboť k provozování nepoctivé hry nebo sázky ve smyslu § 250c TrZ nelze v žádném případě udělit oprávnění, protože jejich systém (včetně pravidel) je diskriminující a porušuje rovnost účastníků. Týká se to různých pochybných her - tzv. pyramidových her - letadel, či z minulosti známých tzv. skořápek.

Vyloučit ovšem nelze i jednočinný souběh obou zmíněných skutkových podstat, neboť i při neoprávněném provozování loterie či podobné sázkové hry ji pachatel může zároveň provozovat způsobem nezaručujícím rovné možnosti výhry všem účastníkům, což je obsahem skut. podstaty provozování nepoctivých her a sázek podle § 250c trestního zákona.

1) viz judikát 8 Co 1799/95

2) viz judikát 3 Cdon 1396/96

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)

- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)